XX. Leto Klagenfurt (Celovec), dne 17. julija 1940 Št. 29.

KOROŠKI SLOVENEC

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEC“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

List za politiko, gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrtletno: 1 RM — Rpf; celoletno: 4 RM — Rpf
Za Jugoslavijo četrtletno: Din. 25; celoletno: Din. 100

Pogled na Daljni vzhod.

Prikazujejo se obrisi bodočega mednarodnega reda, ki se zna v desetletju ali več udejstviti, seve če jih medtem ne zabrišejo drugi, nam še neznani dogodki. Iz socialne revolucije treh evropskih držav se je rodil prevrat dosedanjega mednarodnega sožitja v Evropi in je zadobil v sodobni vojni svojo najostrejšo obliko. Ta prevrat se naglo razširja še na ostale kontinente naše zemlje in ob doslednem nadaljnem razvoju se voditeljsko načelo, kateremu se izživela demokracija zaman upira, uveljavi kot glavno načelo sožitja narodov in držav vsega sveta. Sodobniku, ki hoče slediti dogodkom, ki se že najavljajo, je treba torej svetovnega razgleda, v svoj interesni krog mora poleg Evrope, Amerike in Afrike pritegniti tudi že Daljni vzhod. Kajti tudi na nasprotni svetovni obli se pripravljajo dogodki, ki močno sličijo našim evropskim.

Japonska, cesarstvo vzhajajočega sonca, obhaja letos 2600 letnico ustanovitve države in nastopa sedanje cesarske družine. Sme se pohvaliti, da od začetka svojega obstoja do danes ni doživela nobenih poizkusov, da bi jo kdo hotel zavojevati. A japonsko cesarstvo tudi dolga tisočletja ni poskušalo svoje moči, marveč je živelo samosvoje, skrito, nedostopno življenje. V 19. stoletju so se v državi prvič pojavili beli obrazi. Leta 1852 je Japonska odprla svoja pristanišča evropski trgovini. Predala se je vplivu evropske omike, ki se je z neznansko brzino širila po vsej deželi in modernizirala otočje na področju politične in vojaške uprave in na polju gospodarskega razmaha. Tedanjega cesarja je tudi prvič zaskrbelo, kam z brzo naraščajočim prirastkom japonskega ljudstva, in njegova vojska je prvič stopila na azijsko celino. Azija je padala v naročje Japoncev, najprej Koreja, nato Formoza, potem Mandžurija, nato nemška kolonijalna posest na Daljnem vzhodu in sedaj še dobršen kos Kitajske. Danes si hoče Japonska izposlovati legitimacijo vodstva rumenih azijskih narodov.

Trenutna vojna v Evropi nosi Japonski dobre sadove. Francija je po svojem porazu priznala japonsko nadoblast v Aziji. Tudi Anglija rada dela usluge Japonski. V kitajskem Tiencinu ne moti več japonskih političnih in vojaških interesov, v zadnjem času popušča tudi glede Šangaja. Na japonsko pobudo pa se angleška kolonija Birma na drugi strani uspešno bori zaenkrat za samoupravo in pozneje za neodvisnost. Rusija, angažirana v Evropi, se je sporazumela z Japonsko in pristala na končno razmejitev svoje in japonske interesne cone v Mongoliji. V očigled temu se v Japonski krepi nacionalizem in vojaški krogi že glasno poudarjajo potrebo, naj se japonska politika usmeri v smislu italijansko-nemško zveze.

Država, ki hoče vladati Daljnemu vzhodu, mora vladati tudi Tihemu morju. Tod se križajo japonsko-ameriški interesi.

Amerika je postala svetovna sila z izidom svetovne vojne leta 1918. Pod imenom Amerika razumemo Zedinjene države, ki so bile pred poldrugim stoletjem še angleška prekomorska posest. Ležijo med dvema svetovnima morjema, katerih prvo, Atlantski ocean, je igralo veliko vlogo v pretekli zgodovini Amerike, in drugo, Tihi ocean, ki postaja najodločilnejši in najznačilnejši činitelj bodoče ameriške zgodovine. Zedinjene države so najbogatejša pokrajina sveta. Tri četrtine vseh premogovnih zakladov ležijo tam, tretjina vsega železa je ameriška, dve tretjini svetovne petrolejske proizvodnje sta last Zedinjenih držav. Amerika zalaga svet s pšenico, mesom in bombažem. Zedinjene države so največja industrijska sila sveta. Tako je ta bogati kontinent seve močno zainteresiran na tem, da uveljavi svojo nadoblast nad Tihim morjem, po katerem plove njegovo brodovje do azijske obale. Sodobni dogodki najdejo naravno močan odmev na ameriški polovici sveta.

Dočim je Francija svoje interese na Daljnem vzhodu zaupala do neke mere Japonski, je London predal varuštvo angleških interesov v Aziji Ameriki, ki je s svojimi simpatijami na strani britanskega imperija. Amerika sama se še srečuje z Rusijo in bi hotela še vzajemno z njo preprečiti porast japonske veljave na Tihem morju.

Tako sega evropska vojna čedalje globlje tudi na Daljni vzhod in dosedanji politični ustroj sveta in njegovih delov se začenja resno majati. Usoda Evrope bo nujno odvisna tudi od dogodkov, ki se pripravljajo na ogromnem azijskem in tihomorskem območju. Končni izid pa bo vsekakor ta, da se bo lice sveta docela spremenilo in da bo bodoči zgodovinar naša desetletja označil za razdobje med preživelim, bolj ali manj demokratičnim in novim, avtoritarnim političnim ustrojem sveta in narodov.

Posredovanje osišča Berlin-Rim.

Po prihodu italijanskega zunanjega ministra grofa **Ciana** v Berlin sta došla v Nemčijo madžarski ministrski predsednik grof **Teleki** in zunanji minister grof **Csaky.** V Münchenu jih je sprejel **Führer Adolf Hitler** ob prisotnosti zunanjega ministra **v. Ribbentropa** in grofa **Ciana.** Bavarsko glavno mesto je državnike sprejelo z velikim sijajem. „Völk. Beobachter“ je zapisal, da je napočil dan odločilnih političnih razgovorov.

Razgovor med državniki se je vršil v duhu tradicionalnih prijateljskih odnosov, ki vladajo med Nemčijo, Italijo in Madžarsko.

Nemški listi so izrazili nado, da se s pomočjo in s posredovanjem osišča Berlin—Rim začne demobilizacija držav na evropskem jugovzhodu, „ker je dosedanji položaj, ko so v teh predelih milijoni kmetov v vojaški službi, nevzdržen in mora dovesti do gospodarskega zastoja le-teh agrarnih držav. Balkanske države morajo uvideti, da je posredovanje osišča Berlin—Rim v njihovem interesu“.

V Rumuniji so posvetili monakovskemu sestanku veliko pozornost in se nadejajo končnoveljavnega razčiščenja visečih vprašanj jugovzhoda.

Kaj pravijo Italijani? Glede monakovskega sestanka so italijanski listi redkobesedni. Zapisali so le to, da je madžarska narodna manjšina v Sedmograški dokaj razburjena vsled položaja, v katerem se nahaja Rumunija. Bolgari, bivajoči v Dobrudži, pa skušajo priti v Bolgarijo.

Jugoslavija.

Beograjska „Politika“ piše k položaju med drugim: „Vodstvo države, trijumvirat **Cvetković, Maček** in **Korošec,** pripravljajo nove reforme, ki bodo okrepile in očvrstile politični in gospodarski organizem državne skupnosti in pri tem upoštevale vse nove sile in komponente, ki vodijo danes Evropo. Dolžnost vseh državljanov, tiska in gospodarskih krogov je, da dobronamerna prizadevanja vlade podpirajo z vsemi močmi.“ — Nemški listi so zabeležili izjavo dr. **Korošca** nekemu italijanskemu dopisniku. V tej izjavi se pravi: **„Že o priliki spora za Abesinijo in vojne v Španiji je Jugoslavija dokazala svoje simpatije napram Nemčiji in Italiji. Glede Nemčije je storila vse, da je prijateljske odnose poglobila in utrdila. Še pred priključitvijo Avstrije je gojila z Nemčijo živahne kulturne stike. Kulturni stiki z Italijo so sicer mlajši, vendar si država prizadeva, da širi znanje italijanskega jezika.**

Vojna proti Angliji.

Vrhovno poveljstvo nemške vojske javlja:

11. julija: Letala so uničila angleško križarko in 4 trgovinske parnike. V zadnjih 6 tednih do 8. julija je sovražnik izgubil 609.000 BRT. trgovinskih ladij samo po nemških podmornicah. Letala so bombardirala naprave in skladišča pri mestih **Pombroke, Plymouth** in **Swansea.** Angleški napad na letališče mesta **Amiens** je bil odvrnjen, pri čemer je bilo sestreljenih vseh 7 angleških letal. Skupno je sovražnik izgubil 35 letal, 7 nemških letal se pogreša.

12. julija: Nemška letala so metala bombe na tovarne mest **Plymouth, Portsmouth, Lowestoft** in **Burton-Upon-Trent.** V Rokavu so bile uničene 4 angleške trgovske ladje s skupno 15.000 BRT in prevoznik petroleja. Sestreljenih je bilo 13 angleških in 7 nemških letal. Od pričetka vojne do danes je bilo skupno potopljenih 4,329.213 BRT, nad 300 ladij pa je bilo bolj ali manj poškodovanih.

13. julija: Neka nemška podmornica je potopila 24.684 BRT, letala so metala bombe na obrežja, letališča in tovarne v Angliji in Škotski. Na letališču pri **St. Merryn** je bilo uničenih na tleh 8 angleških letal. Nasprotnih letal je bilo sestreljenih 13, nemških 5.

14. julija: V prekooceanskih vodah so nemške vojne ladje potopile 18.500 BRT. V Rokavu so bile poškodovane 4 trgovske ladje. Srditi so bili zračni boji nad Rokavom. Skupno je bilo uničenih 15 nasprotnih in 3 naša letala.

15. julija: Nemška letala so nad Rokavom potopila 3 trgovske ladje s skupno 17.000 BRT, poškodovala pa rušilec, pomožno križarko in 4 trgovske ladje. Prišlo je do srditih zračnih bojev, pri katerih so bili sestreljeni 4 angleški lovci in 2 nemški letali. V noči so letala bombardirala naprave in tovarne južne Anglije in povzročila posebno v mestu **Faversham** močne požare. Angleška letala so ponoči metala bombe nad severno in zapadno Nemčijo.

V Sredozemlju.

Italijansko vrhovno poveljstvo javlja:

11. julija: Pri operacijah pri Balearih je bila močno poškodovana velika angleška vojna ladja „Hood“ z 42.100 BRT in letalski nosilec „Ark Royal“. V Jonskem morju je bila zadeta druga angleška vojna ladja. Nasprotna oporišča na Malti so ital. letala ponovno bombardirala.

12. julija: Ital. zračno brodovje je napadlo sovražnika pri Malti, potopilo 1 tovornik, poškodovalo 2 rušilca in 1 letalski nosilec. Nasprotnik je izgubil 5 vodnih letal in 3 bombnike. V severni Afriki napredujejo ital. čete onstran Cirenajke. V angleški Somaliji so letala bombardirala letališča pri Berberi in Burac-u. Povodom pomorskih zmag je duče izdal povelje s pohvalo mornarjem, ki so sovražnikovo akcijo preprečili in dokazali, da se nihče ne more nekaznovan približati ital. obrežju.

13. julija: Nasprotna mornarica se je spričo ital. napadov razdelila v tri skupine, pri čemer so jo letala napadala. Bombe so zadele 2 križarki in 1 vojno ladjo, potopljen je bil 1 ital. rušilec. V Abesiniji je sovražnik napadal Kisimaio, Giggigo in Massauo.

14. julija: V Aleksandrijo se vračajočo angleško mornarico so ital. letala vnovič napadla in ji prizadela znatno škodo. Zadete so bile križarke in vojne ladje. Sestreljena sta bila 2 angleška lovca, bombe so na otoku Malti povzročile velike požare. Ital. podmornica je potopila angleško. Nasprotni napadi na oporišča v severni in vzhodni Afriki so bili zavrnjeni.

15. julija: Ital. podmornica je potopila sovražni rušilec in podmornico. Nasprotnik je napadal Tobruk. V vzhodni Afriki so ital. letala uspešno bombardirala naprave mesta Aden ter streljala s strojnicami na sovražne čete v pokrajini Buna. Sovražnik je zastonj napadal Assab.

Kaj pravi Churchill?

V nedeljo je govoril Churchill. O angleških napadih na francoske ladje je dejal, da je to prizor, ki navdaja človeka z žalostjo, a je bil potreben, „ker bi Hitler sicer ogrožal celo Ameriko.“ Nemški listi so to opravičilo angl. ministra označili kot zlobno laž, ki naj zaplete Ameriko v vojno. O nemškem napadu na Anglijo je menil: „Kedaj nas Nemčija napade, ne vemo. Morda danes, morda prihodnji teden, morda sploh nikdar. Mi pa

Pogled na Malto.

Malta je važno angleško oporišče v Sredozemlju. V ospredju trdnjava Manoel. Hoffmann-Zander M.

moramo biti dolgo na straži. Za regularno vojsko stojijo milijoni prostovoljcev, ki si vroče želijo, da sovražnika napadejo, kjerkoli bi se pojavil. London vidimo rajši v razvalinah, kakor da bi ga zasedel sovražnik". Ob koncu govora pa je dostavil, da sliči sedanji položaj Anglije potovanju skozi temno dolino. Nemški listi so dostavili pripombo: **„Narodni socializem in fašizem ne bosta prej mirovala, dokler ne bo bogata klika večnih nemirnežev in vojnih hujskačev odstopila z evropske pozornice".**

Anglija.

V gornjem londonskem domu je lord Halifax — tako poroča „Völk. Beobachter" — izjavil, da se Anglija pripravlja na dolgo vojno in le tako zamore upati, da bo porazila Nemčijo in Italijo. Vlada namerava v kritje vojnih izdatkov zaseči okoli 60% narodnega dohodka, vojno posojilo pa beleži 91.4 milj. funtov. Dnevni stroški za vojaške zadeve znašajo po podatkih omenjega dunajskega lista 9 milj. funtov. — Isti nemški list poroča z 11. julijem, da je londonska vlada v juniju sklenila z organizacijo Judov v Angliji tajno pogodbo, po kateri bo Anglija priznala Palestini pravico dominija in se bo kralj Jurij VI. imenoval kralj Judov.

Francija.

Minuli petek se je v mestu Vichy pod predsedstvom novega predsednika Francije maršala Petaina sestala nova francoska vlada. Novi ministri nosijo naslov drž. tajnikov. Med njimi so znane osebnosti: Laval (namestnik min. predsednika), Baudoin (zunanje zadeve), Weygand (drž. obramba), Marquet (notranje zadeve). Za šefa nove vlade splošno smatrajo Lavala, ki je bil opetovano ministrski predsednik. Nova vlada bo predložila narodu novo državno ustavo. V to je bila opolnomočena po zadnji seji poslanske zbornice, ki je izročila maršalu Petainu polno oblast in mu le naročila, naj v ustavi zajamči pravice dela in družine.

Nemški in italijanski listi ugotavljajo, da je neuspeh državne reforme vsled številnih obremenjenih članov nove vlade zajamčen. „Regime fascista" pravi, da skušajo v sedanji Franciji Judi rešiti premoženje sinagog in prostozidarskih lož ter zmagoviti državi Italijo in Nemčijo opraviti za zmago.

Turčija.

Po Nemčiji obelodanjeni tajni spisi francoskega generalnega štaba, iz katerih izhaja pripravljenost Turčije za porušenje ruskih petrolejskih naprav in za stoodstotno sodelovanje z Anglijo, so vzbudili v Turčiji veliko vznemirjenje. Slednja se je še poostrila, ko se je izvedelo o sestanku nemških, italijanskih in madžarskih državnikov v Münchenu. Turčija pričakuje kategorične zahteve Rusije glede Dardanel. Turško časopisje dolži narodni socializem, da skuša Turčijo spraviti v zagato, in trdi, da miru še dolgo ne bo, ker se Anglija ne bo odpovedala ne kolonijalnemu posestvu ne Sredozemlju in ne pristala na polovičarski mir.

Amerika.

Amerika hiti z mrzlično oborožitvijo. Zadnja Rooseveltova zahteva se glasi, naj kongres takoj dovoli 2.1 milijardi v gotovini in nadaljnih 4.6 milijarde za dodatno oborožitev. Zahteve utemeljuje s tem, da je treba pomnožiti vojsko na kopnem na 1.2 milijona mož, zgraditi nadaljnih 15.000 letal za kopno armado in 4000 letal za brodovja. Ustvariti je treba nadalje rezerve tankov, topov, municije ter omogočiti industriji, da bo s polno paro pripravljala sredstva za uspešno državno obrambo.

Amerika se pripravlja na volitve.

Dočim je republikanska stranka že postavila svojega kandidata za bodočega prezidenta Zedinjenih držav in sicer v osebi tovarnarja Wilkie-ja in se je glede Evrope postavila na stališče nevmešavanja, se je ta teden pričelo veliko zborovanje demokratske stranke. Zborovanje določi, ali bo Roosevelt kandidiral za prezidenta še v tretjič, in izdela smernice volilnega boja in programa. Že priprave za predstoječi volilni boj kažejo, da bo izid predsedniških volitev zgodovinske važnosti, kajti izid odloči, ali se bo Amerika udeležila evropske vojne ali ne. Volitve se vršijo v mesecu novembru.

Teden v besedi.

V Berlin je prispela jugoslovanska trgovinska delegacija in vodi gospodarska pogajanja.

Rumunija je izvedla delno demobilizacijo.

Francoski dolar bazira odslej ne več na funtu, marveč na dolarju. Tečaj še ni objavljen.

Prebivalcem severovzhodne angleške obale je vlada prepovedala, da od sončnega zahoda do vzhoda ne smejo zapuščati svojih domov.

Anglija vpoklicuje v teh dneh letnik 1908.

Nizozemski vojaki odslej ne smejo več nositi uniform, pri čemer so izvzeti samo častniki demobilizacijskih oblasti.

Rumunsko-turška pogajanja so bila te dni prekinjena, ker je Turčija zahtevala zvišanje kontingenta za petrolej, na kar Rumunija ni mogla pristati.

14 grških parnikov je bilo v juliju potopljenih, s čemer se je veliki grški dobiček iz zunanje trgovine med vojno primerno zmanjšal.

Angleške ladje so minuli teden odpeljale 2 češka regimenta iz Francije v Anglijo; k temu dostavljajo nemški listi, da je bil transport izveden ne samo proti volji Francije, marveč tudi proti volji čeških vojakov.

V južnoafriškem Benoniju so množice demonstrirale proti generalu Smutsu in terjale nevtralnost južne Afrike.

Na Dunaju je umrla grofica Wallersee-Larisch, prijateljica cesarice Elizabete in hkrati njena nečakinja.

Madžarska in Bolgarija sta podpisali novo trgovinsko pogodbo, ki predvideva povečanje medsebojnega uvoza.

Norveški kralj Haakon, ki biva v Londonu, je zavrnil poziv norveške zbornice, ki je želela njegov odstop.

Ameriška tovarnarja Ford in Pakkard sta izjavila, da njunih letal Amerika ne bo smela izvažati v Anglijo.

Maršal Petain je izjavil, da namerava sedeže posameznih ministerstev prenesti nazaj v Pariz.

Število inozemskih letoviščarjev v jugoslovanski Dalmaciji je letos nižje kakor v minulih letih. Hotelirji so zaprosili vlado, da dovoli odlog njihovih plačil.

Anglija je skušala uničiti štiri švedske, v Italiji dogotovljene rušilce, ki so se nahajali na poti v domovino.

Francoski general Mittelhauser, poveljnik armade v Siriji, je odstopil. Na njegovo mesto je bil imenovan general Massy.

Rumunija je uradno objavila, da izstopa iz Zveze narodov.

Norvežani opazujejo, da se je morska površina ob obali znižala za cel meter. Pokazale so se ob obrežju čeri, ki so bile doslej vedno pod vodo.

Ameriški rektor Curtis je izjavil, da bodo ameriški petrolejski vrelci v 60 letih izčrpani.

Italija je odpustila iz javnih služb vse Jude.

Vojvoda Windsorski, bivši angleški kralj, je bil imenovan za guvernerja bahamskega otočja, ki je najstarejša angleška posest.

Besarabijo je Moskva pridružila moldavski republiki z glavnim mestom Tiraspol in republiki dala značaj zvezne članice.

Italijanska komisija za izvedbo premirja ima svoj sedež v francoskem obmorskem mestu Toulon.

V Rumuniji so začeli odstranjevati Jude iz javnih in zasebnih služb.

Rumunski železni gardisti so minuli teden spet izstopili iz vlade in tako se je kraljev poizkus sodelovanja z desnico izjalovil.

Anglija je potopila komaj dograjeno francosko vojno ladjo „Richelieu" s 35.000 BRT prostornine.

S pridružitvijo Gdanskega in zahodnih predelov bivše Poljske obsega Nemčija brez protektorata 681.000 kv. kilometrov z 90 milijoni prebivalcev.

Iz naše države

„Nordijska vzajemnost".

O tem je govoril minuli teden drž. prosvetni vodja Rosenberg. Navajal je, da je pojm nordijskega prostora za narodni socializem narodno-politično in zemljepisno dejstvo. „Med Nemčijo in Skandinavijo so mnoge sličnosti in Nemčiji pripade velika naloga združitve vsega germanskega sveta. Nemčija se nadeja, da se vsi germanski narodi zavedajo zgodovinske ure in da bodo vzajemno gradili novo Evropo, v kateri bo plemenska vzajemnost nadomestila ponesrečeno zamisel Zveze narodov. Germanski narodi bodo tvorili solidarno politično in gospodarsko-politično fronto in tako prispevali k novi konsolidaciji evropske celine".

Dijaki na poletnem delu.

Po zaključenem 3. trimestru se je na dunajskih visokih šolah javilo skupno 1800 visokošolcev in 600 dijakinj za poletno delo v kmetijstvu. Rektor dr. Knoll je v svojem nagovoru dejal: „Nadejam se, da ste navdušeni za delo med ljudstvom. Biti morate celi možje, ki znajo dobro študirati in delati, kajti po vojni bo treba temeljito podkovanih strokovnih delavcev v vseh znanstvenih področjih. Potreba po akademikih bo še večja. Znanstveno znanje je v praksi težko nadoknaditi. Po vojni bomo z orožjem znanja sodelovali pri gradnji Velike Nemčije."

Kako se bodo vračunavala vojna leta.

Končnoveljavnih odredb glede vračunavanja vojnih let v službena ali delovna leta seve še ni. Za leto 1939 pa so izšle že nekatere predodredbe. Za v letu 1939 padlega vojaka — tako pravi ena le-teh — se vračuna pri določevanju letne pokojnine vdovi in otrokom eno vojno leto. Še eno leto se nadalje računa, če je vojak padel leta 1940 ali če je v letih 1939 ali 1940 bil vsled poškodb odpuščen iz vojaščine. Za uradnike se leta 1939 in 1940 štejejo kot vojna leta le, če so bili vsled v vojni dobljenih poškodb upokojeni ali pozneje prestavljeni. Ta ureditev pa je samo začasna.

Nova ureditev v gostilničarskem poklicu.

V Vrbi so se 9. julija sestali zastopniki gostilničarskih zvez, delovne fronte in trgovinskih zbornic iz Tirolske, Predarlske, Solnograške, Štajerske in Koroške. Med drugim je pristojni referent iz Berlina izvajal, da bodo mo-

Podlistek

Prosto po I. U.

Črni Jurij.

Odlomek iz srbske zgodovine.

(4. nadaljevanje.)

Kara se poda s knezom.

Ves razjarjen prekorači vrste knezov.

Nekateri izmed njih ga pogledujejo zavidljivo, zopet drugi pa ga spodbujajo.

Stopi pred Teodozija ter ga vpraša: „Kaj mi imate povedati, blagi knez Orašacki?"

„Kara Petrovič, imenovan Žorže, skupščina vas je imenovala ravnokar poveljnikom Srbije!" odgovori Teodozij.

„Sprejmete li vam izkazano dostojnost?"

„To odlikovanje sprejmem", odgovori Kara z močnim glasom, „ako mi obljubite brezpogojno pokorščino; pa bodo knezi tudi izvrševali moja povelja, dokler bom to službo opravljal?"

„Bodemo!" odgovori skupščina.

„Potem hodite z mano do zmage ali v smrt!" dé Kara pogumno in potegne sabljo.

„Udarimo jo torej proti Belemu gradu!" zavpije, videč, da so tudi navzoči navdušeni in da posnemajo njega.

„Hajdimo, udarimo!" razlega se po velikem taboru.

Krdela Srbov pa se zbirajo in hité na kraje zunaj Belega grada, na meje, katere so imeli še janičarji v rokah.

Na meji avstrijske Bosne sta bili dve trdnjavi z imenom: Šabac in Požarevac, kateri so napadniki v kratkem dobili v svojo last in ž njimi tudi vplenili mnogo orožja in konj. S tem se podajo proti Belemu gradu.

Prične se divji boj. Kara Petrovič napade s svojci nasipe s strašnim krikom. Oči njegove so iskale smrtnega sovražnika, roparja njegove neveste, čmernega Alija. Bil je sredi trume janičarjev.

Zdajci se zažene na njega, skoro ga doseže in že suka sabljo nad glavo svojega sovražnika, toda v tem trenutku napravijo turški vojaki zopet red v svojih vrstah ter zaženó krik zmage.

„Zgrabite Karo Žorže, Alah ga je nam dal v roke! Glejte, da ne uide!"

Taki klici so se čuli od vseh strani. Petroviču je bilo sedaj treba sebe braniti, kajti stal je sam sredi sovražnikov.

Junaško je sukal svojo sabljo in marsikateremu Turčinu je odletela glava na tla; toda na svojo rešitev ni mogel več misliti.

V tej največji nevarnosti na nič drugega mislečega, kot da svoje življenje kakor najdražje proda, navduši v njegovi srbski vojski razlegajoč se junaški krik: „Hajdimo, udarimo!" Janko, videč svojega prijatelja v veliki nevarnosti, hitro zbere tiste Srbe okoli sebe, ki so priplezali na višine nasipov. S temi napade janičarje, s katerimi se je Petrovič kakor lev bojeval.

Vrste janičarjev so bile v kratkem prodrte.

„Hajdimo, hajdimo!" so kričali zmage veseli Srbi ter podili Turčine po ulicah v beg. Kara pa objame svojega mladega prijatelja in mu reče: „Domovina ti je hvale dolžna za današnji dan!"

Potem pa jo vdereta oba za Alijem.

Od vseh strani se čujejo veseli glasi zmage. Kajti Beli grad je bil zopet v rokah Srbov, le trdnjavica, v katero je Alij ušel s svojimi bežečimi krdeli, je bila še v oblasti Turkov.

V pravem času so prišli mestni prebivalci svojim rojakom na pomoč.

Po celi Srbiji se je radi osvojitve glavnega mesta razlegal glas neizrečenega veselja.

Ime „Kara" se je čulo od vseh strani, zvali so ga „osvoboditelja domovine", ljudstvo pa ga je navdušeno pozdravljalo.

Topolski kmet pa je bil vzlic od vseh krajev izkazanemu odlikovanju vedno tih in ponižen. „Mnogo imamo še posla", je pravil tistim, ki so mislili, da je domovina že za zmirom osvobojena. In ni se motil; kajti kmalu po osvojitvi Belega grada pride poslanec turškega padišaha z jako važnim poročilom v glavno mesto Srbije.

Plemenitaši se zberó k posvetovanju, pri katerem bi jim imel poslanec naznaniti ukaze sultanove.

Pri tem posvetovanju je bil tudi poveljnik navzoč.

Srpo je zrl osvoboditelj k tlom, obraz je imel pôten, duh njegov pa je bil nemiren.

Teodozij, knez Orašacki je vodil, kakor navadno, obravnavo.

„Izvolite, paša, govorite," dé visokemu turškemu častniku, pred katerim se prvi globoko prikloni.

Paša stopi pred skupščino, izvleče kos papirja izpod plašča ter prične čitati:

„V imenu namestnika Muhamedovega, v imenu vzvišenega cesarja in pravovernikov sultanovih!"

Jedva je te besede izustil, se že odkrijejo vsi knezi.

Samo eden obsedi mirno in se tudi ne odkrije in to je bil kmet Petrovič.

(Dalje sledi.)

rali imeti odslej natakarji, natakarice, kuharji in kuharice, gostilniški mesarji ter gostilniški in hotelski pomočniki spričevalo večletnega strokovnega pouka. Tudi hotelski sluge in postrežnice se bodo morali šolati 1 do 2 leti. Za uk bodo določeni primerni hoteli in gostilne, ki nudijo za to strokovne in socialne predpogoje.

Vesti iz Jugoslavije

Notranja preosnova Jugoslavije.

V zvezi z nedavnim sestankom predsednika vlade Dragiše Cvetkoviča z dr. Mačkom v Vukovi gorici ob Kolpi, so v Jugoslaviji začeli mnogo razpravljati o notranjih reformah, ki se pripravljajo v gospodarskem in socialnem življenju. Ob priliki tega sestanka sta oba državnika napovedala reforme v tem pravcu. Kakšen bo novi jugoslovanski družabni in gospodarski red, si še javnost ni na jasnem, pač pa se splošno misli, da bo uveden ali korporativen red ali pa bo uveljavljeno načrtno gospodarstvo po vzgledu drugih držav.

Slavnostna skupščina slovenske Akademije znanosti in umetnosti.

Dne 6. julija je bil v Ljubljani slavnostni občni zbor Akademije znanosti in umetnosti, na katerem so bila med drugim prebrana tudi imena novih članov-akademikov ter dopisnih članov. Med novo imenovanimi člani Akademije, s katero dobiva slovensko znanstvo svoj najvišji forum in lahko stopa z njo v ravnopravno tekmo na polju duha z drugimi, tudi mnogo večjimi narodi, se nahaja tudi ime našega rojaka Ivana Grafenauerja. Profesor Ivan Grafenauer je eden najbolj zaslužnih raziskovalcev najstarejših slovenskih tradicij ter priznan kulturni zgodovinar. Napisal je veliko število znanstvenih razprav in najboljših šolskih knjig.

Prosvetne smernice ministra dr. Korošca.

Ob prevzemu poslov prosvetnega ministra je dr. Anton Korošec podal nekatere smernice in dejal med drugim: „Na mladini sloni bodočnost naroda. Vsa naša pozornost veljaj njeni narodni in nravni vzgoji. Vse šole in vsi prosvetni zavodi morajo postati nekaki čebelnjaki reda in dela in sejalci prosvete in s tem resnične narodne kulture in rodoljubja. Mladina mora biti vzgojena v žrtvovanju za narodne ideale. Od vseh pričakujemo največje žrtve in napore v korist domovine in naroda. S složnim in požrtvovalnim delom bomo obvarovali mladino zablod in krivih potov in jo napotili na pravo pot".

Jubilej Mohorjeve družbe.

Mohorjeva družba v Celju je v petek, dne 5. julija, na praznik sv. Cirila in Metoda, obhajala 80 letnico svojega obstanka. Mohorjevo družbo je ustanovil slovenskemu narodu veliki vladika Anton Martin Slomšek. V teh 80 letih je razdelila med slovensko ljudstvo po vsem svetu že nad 21 miljonov slovenskih knjig.

Nova uredba glede brezmesnih dni.

Nova uredba uvaja tri brezmesne dni v Jugoslaviji. V sredo, četrtek in petek mesarji ne bodo smeli več sekati in prodajati mesa, v javnih gostilnah in kuhinjah bo meso tudi prepovedano. Prepovedano je goveje, telečje in svinjsko meso, dovoljeno pa je tiste dni prodajanje drobovja. Uredba pa dovoljuje klati telice, če niso za pleme ali pa, če so dani važni vzroki za klanje.

Pred tisočletjem.

(Op. ur. Iz tehničnih razlogov je priobčitev naslednjega članka zakasnela. Vsled trajne vrednosti njegove vsebine ga prinašamo v tej številki.)

Ko so Slovani pred tisočletjem in več prodrli v predele srednje in jugovzhodne Evrope, so našli tod dve veliki krščanski državi: frankovsko na zapadu in bizantinsko na vzhodu. Bili sta branik krščanstva pred navalom poganskih ljudstev od severa. Prihod Slovanov, ki so bili mnogoštevilni in bojeviti, je pomenilo zanju in za krščanstvo veliko opasnost. Takoj sta se uprli in po načinu nekakih križarskih vojn branili svojo politično veljavo in komaj razcvetelo krščansko kulturo. Vočigled dvema nasprotnikoma, ki sta razpolagala hkrati z dobro izvežbanimi vojskami, je postal položaj za Slovane kočljiv. Imeli so voliti med pokristjanjenjem ali iztrebljenjem. Pokristjanjenje je bilo hkrati mogoče samo za ceno politične neodvisnosti. Odločitev je bila bridka in težka.

Slovanski knezi so postali v večini vazali frankovske države. Le tako se je poedinim veljakom posrečilo, da so si ohranili večjo ali manjšo neodvisnost.

Na severu se je stvorila velikomoravska država Rastislava in Svatopluka, v Panoniji je vladal slovenski knez Kocelj, v hrvatskem Primorju in v Dalmaciji hrvatski knezi. Na Balkanu sta medtem nastali srbska in bolgarska narodna država. Posledica frankovske nadoblasti je bila, da se je krščanstvo med Slovani naglo širilo. Vodje starih Slovanov so spoznali, da imajo opraviti s civilizacijo, zrastlo iz krščanstva, in da zamorejo biti tej civilizaciji kos samo tedaj, če se tudi sami pokristjanijo. V svoje kneževine in države so torej klicali krščanske duhovnike. A le ti so bili vešči ponajveč samo nemškega jezika. Pokristjanjenju je sledila roko v roki germanizacija.

Tedaj so slovanski knezi uvideli, da je treba Slovane ne samo pokristjaniti, marveč jim hkrati nuditi slovansko cerkveno organizacijo in slovanske duhovnike. Veliko-moravski knez Rastislav je poslal v Bizanc svoje odposlance in zaprosil tam za slovanskega jezika zmožne misijonarje. Car Mihajlo mu je ugodil ter leta 863 poslal v Moravsko brata Konstantina in Metoda. Takoj po prihodu v Moravsko sta slovanska svečenika sestavila slovansko abecedo ter prestavila evangelije in druge cerkvene knjige v slovanski jezik. Njune knjige so bile prve slovanske knjige sploh. Slovani so na ta način dobili svoj pismeni jezik, ki je izhodišče vsake narodne kulture. Tako sta brata iz Soluna postala prva kulturna delavca in začetnika slovanske duhovne in duševne kulture. Leta 870 je postal Metod panonsko-moravski škof, slovanska cerkvena organizacija je segala tedaj do Save. Veliki uspehi slovanskega bogoslužja pa so bili trn v očeh nemške duhovščine, pričele so se grde spletke, katerim je papež Štefan V. nasedel in končno prepovedal slovansko bogoslužje. Pod Rastislavovim naslednikom Svatoplukom so se slovanski duhovniki podali izven moravske države in so iskali svojo novo domovino v Bolgariji, Srbiji in dalmatinski Hrvatski. Sadovi njihovega novega dela so postali prav kmalu vidni v kulturnem podvigu le-teh narodov.

Leta 1054 se je vzhodna cerkev povsem ločila od Rima. Razkol v cerkvi je postal tudi formalen. V krajih, ki so pripadli rimsko-katoliški cerkvi, so smatrali slovansko bogoslužje za znak verskega odpadništva. Povsod, kjer so se še ohranjali sledovi dela solunskih bratov-misijonarjev, tako v Hrvatski in drugod so začeli slovansko bogoslužje preganjati in so ga leta 1060 popolnoma ukinili. Le v redkih dalmatinskih farah se je še ohranila v bogoslužju slovanska glagolica in to do današnjih dni, dočim so Slovani, ki so prišli pod vpliv vzhodne cerkve t.j. carigrajskega patriarha, ohranili slovanščino kot edini cerkveno-liturgijski jezik.

Ciril in Metod sta danes svetnika obeh cerkva, ker sta živela in učila pred cerkveno razdružitvijo evropskega vzhoda in zahoda. Južni Slovani ju hkrati častijo za svoja prva kulturna delavca in pod njuno zastavo se je pričel njihov narodni podvig. V njunem znamenju se sedaj pripravlja še drugo obdobje krščanstva v Evropi, ko si vzhodna in zapadna cerkev spet podata roke in se združita v vzajemno duhovno središče.

Prisilno delo pri žetvi na Madžarskem. Vlada je sprejela uredbo, ki pooblašča krajevna oblastva, da lahko vsako osebo prisilno zaposlijo pri žetvi v okviru službe narodne obrambe. Dalje določa ta uredba, da je treba rezerve pšenice čez pet stotov in koruze čez 10 stotov prijaviti oblastem ter ponuditi v odkup državi.

Širom naše zemlje

Za nemški rdeči križ je bilo o priliki zadnje zbirke nabranih v deželi skupno RM 197.174,05. Na posamezne okraje odpade: Šmohor 7150, Celovec 62.100, Beljak 36.328, Velikovec 9100, Volšperk 20.500, Št. Vid 25.000, Špital 28.150, Lienc 8845,45 RM.

Uvedba avtomatičnega telefona v Celovcu. Z minulo soboto je v okolišu mesta Celovec v obratu avtomatični telefon. Telefonske zveze s katero koli številko ne upostavlja več telefonistka v centrali, marveč veže številke poseben mehanizem. Novi telefonski aparati so opremljeni z vrtečim se koleščkom, s pomočjo katerega izberemo zaželjeno telefonsko številko. Kdor kliče iz Celovca katero zunanjo postajo, se zveže s pomočjo številke 0 s pristojnim telefonskim uradom in mu napove zaželjeni naslov. Tudi telefonski prispevek je spremenjen. Osnovni mesečni prispevek znaša RM 5.50, za vsak od nas pričeti interni telefonski pogovor plačamo 10 pf. Spremenjene so tudi telefonske številke in sicer veljajo odslej številke, navedene v telefonskem seznamu v ostrih oklepajih. (Op. ur. Telefonske številke uredništva in Slovenske prosvetne zveze (13-02) ter uprave lista (11-62) so nespremenjene in veljajo tudi zanaprej.)

Mama in hčerka iz Podjune na romanju.
fot. Linhart.

Nenadna prometna kontrola je bila izvedena v deželi predzadnjo soboto in nedeljo. Prometni policisti so ustavljali tudi vse kolesarje in se uverili o izvedbi zakonskih predpisov. Kazni so kar deževale. Nič manj ko 3665 kazenskih mandatov je bilo odrejenih in bodo kaznovani plačali 2 do 5 mark globe. Vzroki so bodisi v pomankljivosti opreme koles ali v nevpoštevanju voznih predpisov. Da je taka kontrola potrebna, kaže statistika, ki navaja 7400 smrtnih nesreč na leto in 180.000 poškodb za celo državo samo vsled prestopkov prometnih predpisov.

Muzikalna vzgoja beleži v deželi lepe napredke. V minulem šolskem letu so obstojale godbene šole v Celovcu, Beljaku, Št. Vidu in Liencu, nameravane so slične ustanove v Podkloštru, Velikovcu, Pliberku in Trgu. Nar. soc. stranka podpira tovrstno vzgojo z vsemi razpoložljivimi sredstvi, ob strani ji stojijo s svojo pomočjo dež. vlada, občine in delovna fronta. Izdelan je velikopotezen načrt, po katerem se bodo podpirale vaške godbe in zbori ter smotrna vzgoja vsega ljudstva v smislu za lepo godbo in petje. Mesečni prispevek v godbenih šolah, kjer se poučuje cela vrsta instrumentov, znaša 2.50 do 5.— mark, pri čemer dovoljujejo občine revnim in nadarjenim gojencem štipendije.

V pritličju celovškega sanatorija Mariahilf, Radetzkystraße 35, je bila minuli teden otvorjena nezgodna postaja kmetijske poklicne zadruge Südmark. Primarij Kleczkowski je o priliki otvoritve izvajal, da je treba v vojnem času skrbeti za to, da se preprečijo vse odvišne nezgodne rente in da se po nezgodah v kmetijskem delu prizadetim takoj nudi temeljita zdravniška pomoč. Predpogoj zdravljenja pa je, da se poškodovani takoj javijo za zdravljenje.

Gorentschach — Gorenče. Na god sv. Heme je bil v Št. Jurju ob jezeru v mašnika posvečen tukajšnji rojak č. g. Martin Škorjanc. Dne 30. m. m. pa je pel prvo sv. mašo. Na predvečer smo ga sprejeli ob slavoloku v bližini farne cerkve. Zvonovi so mu zvonili v pozdrav, pevci so peli: „Novomašnik bod' pozdravljen", deklice so deklamirale lepe pozdravne pesmice. Potem je imel novomašnik v cerkvi litanije in blagoslov z Najsvetejšim. Drugi dan je imel slavljenec na prostem pred dvema mogočnima lipama poleg cerkve svojo veliko daritev. V mogočnem sprevodu smo ga spremljali najprej od rojstne hiše; bratranec č. g. Niko Marktl mu je govoril v slovo od rojstne hiše, pevci pa so zapeli poslovilno „Oj hišica očetova". Dve deklici sta deklamirali primerne pesmi. Med molitvijo sv. rožnega venca in petjem nabožnih pesmi smo slavljenca nato spremljali k cerkvi. Od vseh strani se je nabralo ljudi. Provizorični oltar in leco je napravil novomašnikov oče tesar Nužl Škorjanc. 1924—1938—1940, v teh letih so bile nove sv. maše v naši fari, tri jabolka drži farni patron sv. Miklavž v svoji roki, tri nove sv. maše je izprosil za svojo faro. Tako je dejal v uvodu slavnostnega govora med sv. mašo g. pridigar. Med mašo je odpevalo ljudstvo. Po sv. daritvi je g. novomašnik delil blagoslov, nakar so se povabljeni svatje zbrali pri Temelnu v Srednji vesi k slavnostnemu obedu. Tu je sedel novomašnik med svojimi duhovnimi stariši, ujcem in teto. Izrekla se je mnoga napitnica, pevci so prepevali lepe pesmi in male svatinje so dovršeno deklamirale. S prihodom so novomašnika in goste razveselili tudi č. g. Uranšek iz Žvabeka. Svatovsko družbo je slikal fotograf iz Št. Pavla. Mnogo blagoslovljenih let, gospod novomašnik!

Rinkolach — Rinkole. Koncem junija je Drava pri Rinkolah naplavila truplo 20 do 40 letnega moškega. Utopljenec je 165 cm visok, na sebi je imel svetlo-modro srajco, temne hlače in črno-vijolčasto samoveznico. V vodi se je moral nahajati že od jeseni minulega leta. Kdor bi vedel katere koli podatke za ugotovitev utopljenčeve identitete, naj jih takoj javi najbližji orožniški postaji.

Seidolach — Ždovlje. (Utonil je). Mladina se v poletni vročini kaj rada hladi v mrzli Dravi. V nasprotju s starimi je v večini vešča plavanja ter ji je mokri element postal že prav domač. A nesreča tudi tod ne miruje. V nedeljo 7. t. m. se je gruča mlajših dečkov kopala v Dravi pod Glinjami. To je bilo vika in krika! Med njimi je bil tudi 11 letni Primkov Rajmund iz Ždovelj. Po naravi korajžen se je drznil v večjo globino, nenadno mu valovi spodnesejo noge in že ga je zgrabila silna voda. Mali ni znal plavati in je po par trenutkih izginil v valovih. Trupelca doslej še niso našli. Z žalostnimi starši sočustvuje vsa okolica.

Smrtna nesreča pri traktorju. (Eberndorf — Dobrla ves). V torek 9. julija se je na državni cesti južno od Velikovca pripetila huda nesreča. Delavci so tod spravljali velike drogove iz železo-betona. Poleg šoferja, ki vodi vlačilec, sedi po navadi še en delavec. Tako je tudi tokrat sedel ob njem Jernej Sekol iz Dobrle vesi. Na nepojasnjen način pade med vožnjo s traktorja naravnost pod masivno kolo, ki mu zdrobi prsni koš. Četudi je zdravnik takoj prihitel na pomoč, za nesrečnega delavca ni bilo več rešitve.

Po tednu dni spanja umrl. V Banja luki se je dogodil redek slučaj. V tamkajšnji bolnišnici je umrl v 33. letu starosti dr. Branko Nimkijevič, sodnik v Ključu. Nimkijevič je nekega dne zdrav zaspal. Spal je že celih osem dni, ne da bi se prebudil. Deveti dan pa je izdihnil. Zdravniki so se mnogo trudili, da bi ga zbudili iz spanja, toda vsi njihovi napori so bili zaman.

Naše gospodarstvo

Črnogledost tiči v želodcu.

Veliki Krek je nekoč dejal: „Kdor je črnogled in ga je strah pred jutrišnjim dnem, želodca nima v redu“. Želodčne bolezni so dokaj zvest spremljevalec modernega časa in modernega življenjskega načina. Skozi stoletja in tisočletja se je svet sukal in razvijal in se privajal vsem mogočim in nemogočim novotarijam, pri tem pa pozabil, da so za njegovo telo in posebno za njegov želodec veljavni naravni zakoni ostali skozi tisočletja nespremenjeni. Oglejmo si meščana: v delavnikih tišči nekje v pisarni, delavnici ali trgovini, komaj si vzame časa za dnevno jed in še to sprejema prikrojeno na vse mogoče načine, v nedeljah si ob lepem vremenu privošči kratek oddih, a še na večer zapravi njegove všečnosti s pivom ali vinom, potem sledi pondeljek in spet delo. Nekoliko boljše je na deželi, a še tod priganja naglica in nas sili proč od pravega počitka in primerne prehrane. Med zdravniki pa nujno raste število internistov in med temi posebno strokovnjakov za želodčne bolezni.

Največji in najboljši zdravnik je sonce, so dejali stari. Sadje in sočivje pa sta kondenzirana sončna medicina. Kdor ljubi svoje zdravje, naj ljubi sočivje in naj je sadje!

Sadje in sočivje nista važna toliko zaradi redilnih snovi, marveč zaradi drugih svojil lastnosti. Izračunali so, da vsebuje 7 kg svežih jabolk toliko redilnih snovi kot 1 kg kruha. Solate bi bilo treba za vrednost 1 kg kruha celo 8 do 9 kg. Vendar kdo uživa sadje in sočivje zato, da bi se nasitil? Poleg navadne lakote je še druga, marveč lakota po zelenju in sadju.

Poglejmo otroke, ki so nedvomno najbolj naravna bitja: otrok rad sega po sadju in se ne brani zelenja. Otroci poznajo sami užitno rastlinje, ki je nam odrastlim že neznano. Radi trgajo in uživajo kiselico, v slast jim gre rumena gozdna deteljica, vse vrste užitnih jagod poznajo, na sadje so uprav divji. Ti otroci, ki uživajo mnogo sadja, so navadno tudi rdečelični in jim zdravje žari z obraza.

Kod je vrednost sadja in sočivja? Zelena hrane vsebuje nedvomno tudi redilne snovi. Njen pravi in glavni pomen pa je v nekih snoveh, ki jih učeno imenujemo lecitine in vitamine. Slednje so odkrili znanstveniki šele pred par desetletji. Mnogi zdravniki in kemiki so se pečali z vprašanjem, čemu služijo v telesu živih bitij razne žleze, kako je to, da imajo mnogi otroci angleško bolezen (rahitis) in se razvijajo tako kot drugi otroci. Pri raziskavanju navedenih in sličnih drugih vprašanj so naleteli na učinke nekih snovi, ki so nujno potrebne za ugoden razvoj vseh živih bitij. Snovi so kratko imenovali vitamine in lecitine in jih razdelili po abecednih črkah v „a“, „b“, „c“ in „d“ vitamine. Nadaljna raziskovanja so dokazala, da vsebujeta sočivje in sadje mnogo lecitinov in vitaminov. Ena vrsta je bolj bogata na njih, druga mani, ena vrsta posebno ugodno vpliva v tej, druga v drugi smeri.

Tako je postala moderna parola proti želodčnim, živčnim in še drugim boležnim, katerih korenine so v nenaravnem modernem življenju: uživajmo čim več sadja in sočivja! Zelena, sveža hrana ugodno vpliva na želodec, na živčni sistem, na delovanje in rast možganov. S sadjem raste tek, razdraženi živci se umirijo, celo telo se osveži. Zdravo telo pa je podlaga zdravemu duhu. Kdor bi ne verjel, naj zaužije sveže jabolko in se naj nato skuša z alkoholom: eno samo jabolko ga bo obvarovalo pijanosti. Udomačiti se mora med nami načelo, da je sadje ljudska hrana. Pravi narodni napredek je videti v tem, da ljudstvo sadja ne zametuje in da mu daje prednost pred žgano pijačo.

Srečni, ki bodo imeli letos dovolj sadja! Kar ga ne bodo porabili ali prodali svežega, naj ga pripravijo vsaj za sušenje, za marmelado ali soke, za vkuhavanje in konzerviranje. V zimi in vigredi jim bo vsa družina hvaležna za tečno in sočno pa zdravo slaščico.

Uradi za organizacijo prehrane imajo po najnovejši odredbi pravico odrejati kazni za prestopke proti odredbam o organizaciji prehrane. Kdor nabavlja ali prodaja določena živila brez nakaznic, kdor zadržuje živila, kdor uporablja v lastnem gospodinjstvu živila, katerih uporaba je omejena i. dr., ga sme omenjeni urad kaznovati z globo do 1000 mark. Uradu so dovoljene tudi kazni v obliki pismenih ukorov. Kazenski odlok mora biti utemeljen in morajo biti v njem navedena tudi pravna sredstva, njegovi stroški gredo na račun kaznovanega. Proti kazni prehranjevalnega urada je dovoljen v roku 8 dni priziv na sodišče.

Piča za perutnino. Žito je drago krmilo za perutnino in bomo z njim v vojnem času čim bolj štedili. Brez zrnja seve perutnina ne uspeva, vendar zadostuje po novejših poizkusih na kokoš 10 g žita, ostalo pičo pa si pripravimo na sledeči način: Senene rože, odpadki pri čiščenju žita, koruzni storži, fižolovi olupki, vrtni odpadki, listi sončnih rož, koprivno seme, razne koreninice, listje akacij, jelševja, bezga in še drugo slično krmo, ki pride sicer na smetišče ali gnojišče, posušimo v senci in drobno zdrobimo ter dobro zmešamo z vodo ali posnetim mlekom. Kokoši bodo tako pripravljeno pičo rade zrle in se jim ne bo nič tožilo za žitom.

Strnišča naj bi takoj preorali. Na ta način se hitro in pravilno spreminja v črno zemljo. Plevelno seme, ki se je vsulo ob žetvi, naglo vzkali in ozeleni, plevel se uniči s kultivatorjem in brano. Z oranjem se zrahlja gornja plast zemlje, ki je ob žetvi zbita in izsušena. S tem preprečimo nadaljno izsuševanje in strjevanje zemlje. Za plitvo oranje se lahko poslužimo dvolemeža, da gre delo hitreje od rok in da štedimo živino. V tako pripravljeno zemljo posejemo ajdo ali repo. Dokler je na njivi obdelovano rastlinje, je zemlja rahla, gobasta, polna dragocenih snovi. Če pa pustimo strnišče ležati, se zemlja še bolj strdi, ne tvorijo se nove redilne snovi za sledeči sadež. Zimska strnišča, pirnica in uši so doma samo pri malomarnežih.

Za podvig ovčjereje obstoja posebna deželna zveza Südmarke s sedežem v Gradcu. Zveza izbira dobre plemenske živali in omogoča kmetom njihov nakup z denarnimi podporami in posojili. Kupci sami plačajo samo desetinko kupne cene, ostali dolg odplačujejo skozi deset let z malenkostnimi obrestmi 2,2% vred. Letni obroki se lahko odplačujejo tudi z volno. Tako si gorski kmetje zamorejo nabaviti ovce brez gotovine. Zvezi pripada trenutno 179 ovčjerejcev. Določenih je tudi več strokovnjakov, ki dajejo ovčjerejcem vse potrebne nasvete in navodila.

Jugoslovanska vlada je izdala več odredb, ki naj zagotovijo prehrano ljudstva. Število vrst pšenične moke se zniža od sedem na tri in sicer za peciva, kuho in kruh. Zveza mlinarjev je hkrati sklenila, da se bo odslej mlelo več moke in se tako v polni meri zadostilo potrebam konzuma.

Konji Haflingerji so se dobro izkazali. Vojaškega pohoda na Poljsko so se poleg vojakov udeležili tudi konji iz Vzhodne marke, zvani Haflingerji. O njih piše živinozdravnik nekega regimenta to: 21 dni je bil moj regiment neprestano na rajži. Ker so bili razrušeni vsi mostovi, je bilo treba z vozovi v trabu ali diru skozi reke in potoke. S krmo je bilo treba često šteditи do skrajne mere. Vode za pitje je bilo grede le malo. Dnevno je bilo treba prevoziti do 45 km. Ves napor vojaškega pohoda so Haflingerji dobro prestali in tako dokazali vse vrle lastnosti svojega plemena.

Koroške cene, veljavne za mesec julij: Slama ržena 3.30, pšenična 3.10, ovsena 3.—, ječmenova 3.—, travniško seno 5.40, boljše kakovosti 6.40, poljsko seno 7.20, esparseta in lucerna 8.—, boljša 8.60, planinsko seno 7.60, deteljno 7.60 do 8.— RM za 100 kg franko oddajna postaja. Pri obvezni oddaji sena dobi prodajalec na stot 0.40 RM doklade. Krompir: beli, rdeči, modri (50 kg) 4.—, 3.45, (10 kg) —.90, —.79, za 5 kg —.45, 0.40, za 1 kilogram —.09, —.08 RM, za rumene vrste (50 kg) 4.30, 3.75, (10 kg) —.96, —.85, (5 kg) —.48, —.43, (1 kg) —.10, —.09 RM, Juliperle (50 kg) 5.30, 4.75, (10 kg) 1.16, 1.05, (5 kg) —.58, —.53, (1 kg) —.12, —.11 RM, Kipfler (50 kg) 6.30, 5.75, (10 kg) 1.36, 1.25, (5 kg) —.68, —.63, (1 kg) —.14, —.13 RM. Prva cena velja v občinah Celovec, Vetrinj, Poreče, Kriva Vrba, Beljak, Borovlje, Slov. Plajberk, Železna Kapla, Šmohor in nekatere gornjekoroške kraje, druga za vse ostale občine našega ozemlja.

Nekaj o rži.

Domovina rži so črnozemski predeli ob Volgi. Rž je bila prvotno navaden plevel med pšenico in z dolgim trudom se je posrečilo, iz plevela vzgojiti kulturno rastlino, ki je skromnejša od pšenice. Treba je bilo vse človeške duhovitosti, da so ljudje pogruntali, da vsebuje rž 3 glavne snovi, potrebne za našo prehrano: ogljikove hidrate, beljakovino in maščobo. Tako je začel pripravljati kruh iz rži in častil rženi kruh kot sveto stvar, podarjeno mu z neba. Rženo zrnje je na sebi pravi čudež: prej imenovane glavne snovi naše prehrane se nahajajo v rženem zrnu v pravem razmerju, tako da je njegovo uživanje samo koristno za telo in je hkrati čudovita hrana za živčevje. Elementi, ki tvorijo rženo zrno, odgovarjajo elementom človeških možganov. Kar velja o rži, velja v isti meri tudi o pšenici, da torej smemo reči, da je iz neznatnih žitnih zrn zrasla vsa človeška kultura. Krušno žito nam bodi torej sveto.

Zanimivosti iz vsega sveta.

Tehniška vojska v srednjem veku.

Dandanašnji je pač vsakomor znano, da je moderna vojska v prvi vrsti vojna tehnike. A ravno tako lahko rečemo, da so bile tudi vse prejšnje vojne zmiraj tehniške vojne. Kajpak da so bili časi, v katerih tehnika ali bolje rečeno — tehniški napredek v vojskovanju ni bil važna zadeva. Nasprotno pa je bila doba krog leta 1500 doba mnogih novih tehniških zamislic tudi na področju vojskovanja. Iznajdba tiskarstva je podpirala ta razvoj. Spisi o oborožitveni tehniki, zidanju trdnjav in strategiji so jako narasli. V debelih bukvah tedanje dobe najdemo različne tehniške fantazije, ki dandanes niso kar nič več tako fantastične, na primer: načrt bojnih vozil, ki so polni topovskih cevi, ki molijo iz vozov, celo načrte vozov, ki je njih pogonska sila — to so bili konji — skrita v notranjosti: to je bil pač srednjeveški tank!

Med drugimi konstrukcijami, ki so prodrle šele mnogo kasneje, zasledimo topove; metalce ognja, zažigalne bombe, potapljaške zvonove za pionirje; prve težke strojne puške, nazvane mrtvaške raglje — skratka, bilo je mnogo novotarij in tehniški duh je bil vsepovsod izredno razgiban. Nova oborožitvena tehnika se je izražala tudi v taktiki: pojavile so se strokovne čete. Jezdeci so kot novost dobili puške. Nastalo je prvo moderno topništvo, lahko in težko bojno topništvo, medtem ko so doslej uporabljali topove samo kot obrambo za trdnjave. „Debela Berta“ srednjega veka je tehtala 80 stotov in je bilo zanjo in za vso opremo potrebnih 72 konj. V tridesetletni vojni je švedski kralj Gustav Adolf spravil na bojno polje izredno novost: topove za pehoto. To so bili lahki topovi, ki so bile njihove cevi prevlečene z usnjem. Njegovi vojaki so imeli tudi prve lahke puške, nazvane muškete.

V 17. stoletju so poleg strelcev še vedno igrale čete s sulicami važno vlogo. Takrat so iznašli bajonet, ki je združil čete strelcev in suličarjev v eno skupino. Druga, navidezna iznajdba, pa je imela še večje posledice: to so bile papirnate patrone. Dotlej je bilo treba namreč zmiraj prej vzeti smodnik iz mošnje za smodnik, treba ga je bilo izmeriti in ga nato stresti v cev. K temu je treba dodati še nov način izvežbanja čet v oddelkih, ki so streljali drug za drugim, tako da je njihovo streljanje sličilo streljanju s strojnicami.

Po 500 letih odkrit zločin. Ko so popravljali neko srednjeveško palačo v Rimu, so našli v steno vzidano okostje ženske z dragocenim nakitom in zlato krono na glavi. V tej palači so v srednjem veku prirejali velike slavnosti. Ariosto, Tasso in Boccaccio in drugi znameniti pesniki te dobe so bili tu stalni gostje. Nedvomno gre za zločin. Odlično damo, ki je bila morda kraljevega rodu, so verjetno živo zazidali. Kdo bi bila ta ženska in zakaj se je to zgodilo, pa ne ve nihče povedati. Zgodovinarji niso našli do sedaj nobenega namiga, da je takšna dama pred pol tisočletjem v Rimu izginila.

Otoček Verde v bližini Filipinov je krasen kot pravi raj, ima bujno rastlinstvo in nudi hrano mnogovrstnim živalim. Njegov obseg znaša komaj 15 kv. km, na katerem prebiva 400 srečnih otočanov. A njihova sreča postaja opoteča. Nedavno je bil na otoku potres, zamajal se je ves otoček in sedaj s strahom opažajo, kako se površina po milimetrih, a stalno in trajno pogreza v morje. Usoda otoka je zapečatena in nihče na svetu ne more več rešiti malega paradiža.

Tajfuni na Antilih. Pater Marino, ravnatelj vremenske postaje na Kubi, je prvi strokovnjak na področju strahovitih tajfunskih nezgod, ki so nesreča antilskih otokov. Nevihte prihrumijo po kopni zemlji in po morju; kjerkoli se pojavijo, povzročijo strahovito razdejanje. Prej so bili tajfuni še strašnejši, ko jih ni mogel napovedati nihče, niti tisti ne, ki so se s tem vprašanjem leta in leta bavili. Sedaj pa je Pater Marino dognal, da so oblaki, ki so navidezno najnedolžnejši in najlepši na svetu, znak prihajajočih tajfunskih neviht.

Oh, ti otroci!

Oče sinčku, kateremu je pomagal prejšnji dan pri nalogi: „No, Franček, kaj je danes rekel učitelj k nalogi?“ — Franček: „Da sem vsak dan bolj neumen“.

Malo Marjanco so vprašali, če ima še bratov in sester. „Da, enega bratca“. — „Koliko je star?“ — „Dve leti“. — „Potem si ti najstarejša?“ — „Ne, mamica je še bolj stara!“

Mati mali Milici, ki je bila prvi dan v šoli: „Torej, kaj si se naučila v šoli?“ — „Nič, moram jutri spet priti.“

Katehet: „Kaj je Bog ustvaril peti dan?“ — Mihec: „?“ — Katehet: „No, kaj leta po zraku?“ — Mihec veselo: „Aeroplan!“

Zdravko piše mamici: „Ljuba mamica, zelo se mi toži po Tebi. Prosim, pridi me v nedeljo obiskat. Če pa bi bil v nedeljo dež, pridi dan poprej!“

V prvem razredu so prišli do črke „m“. Učitelj bi rad vbil v glavice glas „m“ in vprašuje po besedah, ki se začenjajo s to črko. Oglasi se Jožek: „Mačka“. — „Dobro, Jožek! No in ti, Pepček?“ — Pepček: „Maček“.

Lizika Tončku: „Tonček igrajva se očeta in mamo!“ — Tonček: „Dobro, samo me ne smeš preveč tepsti!“

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. Veljavna je inseratna tarifa 1.

Slovensko kulturno društvo „Edinost“ v Škofičah javlja, da je na zapadni fronti padel za Führerja in domovino njegov član

Lorenc Piček,

Gefreiter v nekem inf. regimentu.

Padli junak je bil do svoje smrti zvest narodu in državi.

Za „Edinost“:

Lovro Kramer, društv. vodja.

št. 32